

Täysistunto

Tiistai 14.2.2023 klo 14.04—16.53

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 220/2021 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 220/2021 vp

Hallituksen esitys HE 231/2022 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 26/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 26/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kymäläinen, olkaapa hyvä.

Keskustelu

15.31 **Suna Kymäläinen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikenne- ja viestintävaliokunta on saanut valmiiksi mietintönsä vaarallisten aineiden kuljetusta koskevas-
ta laista. Aluksi haluan jälleen kiittää valiokuntaa hyvästä yhteistyöstä tämän laajan lakipaketin käsittelyssä. Lain tarkoituksena olisi ehkäistä ja torjua vahinkoja ja vaaraa, jota vaarallisten aineiden kuljetus saattaa aiheuttaa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle. Laki sisältäisi säännökset eri kuljetusosapuolten vastuista sekä viranomaisten tehtävistä ja toimivaltuuksista.

Nyt käsittelyssä oleva sääntelykokonaisuus koskee vaarallisten aineiden kuljetusten valmistelua, toteuttamista ja turvallisuuden varmistamista tiellä, raideliikenteessä, ilma-aluksessa sekä kappaletavaran kuljetuksessa vesialueilla. Liikenne- ja viestintävaliokunta on yhdistänyt täydentävän hallituksen esityksen käsittelyn alkuperäisen hallituksen esityksen käsittelyyn ja yhdistänyt esitysten säännökset yhdeksi toimivaksi kokonaisuudeksi täydentävässä esityksessä tarkoitetulla tavalla.

Asiantuntijakuulemisissa esityksiä on pidetty kokonaisuutena hyvänä ja onnistuneena uudistuksena. Liikenne- ja viestintävaliokunta pitää esitysten tavoitteita erittäin kannatettavina ja katsoo, että aiempaa selkeämpi sääntelykokonaisuus on omiaan helpottamaan kuljetusten toteuttamista, edistämään niiden turvallisuutta ja vähentämään myös ympäristövahinkojen syntymisen todennäköisyyttä.

Keskeistä on kuljetusten osapuolten vastuiden aiempaa yksiselitteisempi määrittäminen muun muassa lähettäjän vastuun osalta sekä viranomaisten tehtävien aiempaa selkeämpi sääntely. Liikenne- ja viestintävirastolle ehdotettua tehtävää viranomaisvalvonnan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 167/2022 vp

koordinaattorina on asiantuntijakuulemisessa pidetty hyvänä ja perusteltuna. Valiokunta pitää hyvänä, että vaarallisten aineiden kuljetuksesta annettua lainsäädäntöä päivitetään vastaamaan toimintaympäristössä tapahtuneita muutoksia ja samalla selkeytetään lain rakennetta ja sääntelyn sisältöä. Valiokunta pitää myös nyt käsittelyssä olevia hallituksen esityksiä hyvin valmisteltuina. Sääntelyn tavoitteiden saavuttamiseksi valiokunta painottaa kuljetusten valvonnan toimivuuden keskeistä merkitystä.

Saadun selvityksen mukaan rikosoikeudellisen järjestelmän piiriin tulee sisällyttää vain moitittavampi käyttäytyminen. Sen sijaan vähemmän haitallisiin ja moitittaviin tekoihin on tarkoituksenmukaista liittää rikosoikeudellisten sanktioiden sijasta hallinnollisia maksuseuraamuksia. Täydentävässä hallituksen esityksessä ehdotetaan lakiehdotuksen seuraamussääntelyn uudistamista siten, että vaarallisten aineiden kuljetusten osalta luovuttaisiin rikosoikeudellisesta järjestelmästä kokonaan ja rikosoikeudelliset sanktiot muutettaisiin hallinnollisiksi rangaistusluonteisiksi seuraamuksiksi, liikennevirhemaksuksi ja seuraamusmaksuksi.

Lakivaliokunta piti lausunnossaan 31/2022 täydentävässä hallituksen esityksessä omaksettuja seuraamussääntelyyn liittyviä ratkaisuja asianmukaisina ja perusteltuina ja piti ehdotettua sääntelyä myös täsmällisenä, tarkkarajaisena ja oikeasuhtaisena. Liikenne- ja viestintävaliokunta pitää hyvänä ja perusteltuna, että alkuperäistä esitystä muutettiin täydentävällä hallituksen esityksellä nimenomaan seuraamusjärjestelmän osalta. Liikenne- ja viestintävaliokunta yhtyy lakivaliokunnan lausunnossaan esittämiin näkemyksiin ja on tehnyt esitykseen lakivaliokunnan ehdottamat muutokset.

Reittirajoituksia koskevan sääntelyn osalta valiokunta pitää hyvänä, että sääntelyä yksinkertaistetaan, ja yhtyy asiantuntijakuulemisissa esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan kiellot ja rajoitukset olisi jatkossa tarpeen tuoda kaikkien saataville sähköisessä ja helppokäyttöisessä muodossa.

Asiantuntijakuulemisissa on pidetty myös välttämättömänä, että laissa tarkoitettuihin valvonta- ynnä muihin vastaaviin viranomaistehtäviin osoitetaan riittävät resurssit. Esityksen myötä muun muassa Liikenne- ja viestintävirastolle tulee saadun selvityksen mukaan merkittäviä uusia tehtäviä. Valiokunta yhtyy tältä osin asiantuntijoiden näkemykseen ja korostaa, että lain tavoitteiden toteutumiseksi on erittäin tärkeää, että lisääntyvien tehtävien myötä viranomaisten rahoituksesta ja resursoinnista pidetään huolta.

Siirtymäaikojen osalta valiokunta toteaa, että asiantuntijakuulemisissa on korostettu, että nyt käsittelyssä oleva esitys edellyttää muutoksia muun muassa poliisin tietojärjestelmiin ja että näiden muutosten toteuttamiseen tarvitaan aikaa. Valiokunta pitääkin perusteltuna, että lain voimaantulossa huomioidaan tämänkaltaiset tarpeet, ja katsoo, että lain on tarkoituksenmukaista tulla voimaan aikaisintaan 1. syyskuuta 2023. Lisäksi valiokunta pitää hyvänä ehdotettuja siirtymäsäännöksiä, jotka turvaavat Rajavartiolaitoksen ja Puolustusvoimien suorittaman vaarallisten aineiden häiriöttömän kuljetuksen siihen saakka, kunnes puolustusministeriössä valmisteilla oleva vaarallisten aineiden kuljetuksia koskeva lainsäädäntö saadaan voimaan.

Lakivaliokunta katsoi myös lausunnossaan, että uuden seuraamussääntelyn tehokkuutta ja varoittavuutta on välttämätöntä seurata samassa yhteydessä, kun uuden vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain vaikuttavuutta seurataan kokonaisvaltaisesti lain tultua voimaan. Liikenne- ja viestintävaliokunta yhtyy lakivaliokunnan näkemykseen ja korostaa lain vaikutusten seurannan keskeistä merkitystä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 167/2022 vp

Valiokunta on tehnyt esitykseen eräitä pienehköjä muutoksia sekä lakitekniisiä korjauksia. Liikenne- ja viestintävaliokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy hallituksen esitysiin sisältyvät lakiehdotukset osin muutettuina.

Arvoisa puhemies! Mietintö on yksimielinen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Autto.

15.37 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Suomi on maailman turvallisin maa, ja sellaisena me haluamme Suomen pitää tulevaisuudessakin. On todella tärkeää, että suomalaiset voivat luottaa siihen, että kun vaarallisia aineita käsitellään tai niitä välivarastoidaan ja varastoidaan, niin kaikki tehdään viimeisen päälle turvallisesti. On hienoa, että eduskunta voi nyt hyväksyä tämän uuden lainsäädännön vaarallisten aineiden kuljetuksesta, jolla pyritään tätä luottamusta yhteiskuntaan ja sen turvallisuuteen lujittamaan.

On tietysti tärkeää myös sitten huomata se, että valvovat viranomaiset tarvitsevat myös resursseja, jotta näitä hyviä lakeja voidaan panna toimeen ja ne toimivat kuten on suunniteltu. Mutta uskon, että tuleva eduskunta tulee huolehtimaan siitä, että esimerkiksi poliisilla valvovana viranomaisena on kykyä tästä tehtävästä suoriutua.

Arvoisa puhemies! Tosiaan jos ajatellaan esimerkkejä maailmalta, kuinka kammottavia tilanteita voi aiheutua siitä, että vaarallisia aineita joko kuljetetaan väärin tai varastoidaan väärin — ajatellaan vaikka koko Libanonin kansantaloudenkin kaaokseen syösyttä, Beirutin satamassa tapahtunutta lannoiteaineiden räjähdystä, kuinka hirvittäviä inhimillisiä katastrofeja ne ovat, mutta vaikkapa tuon tapauksen kansantalouteen olleet tuhoiset vaikutukset ovat olleet vuosikausien mittaisia — niin on todella tärkeää, että suomalaiset voivat luottaa siihen, että meillä ollaan turvassa tämänkaltaisilta tapahtumilta.

Sen vuoksi haluan kiittää valiokunnan puheenjohtajaa mietinnön esittelystä ja kiittää valiokuntaa hyvästä työskentelystä tämän aika teknisenkin mutta valtavan tärkeän aiheen parissa, joka liittyy voimakkaasti arjen turvallisuuteen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Laakso.

15.39 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Tässä lakiesityksessä oli aika hyvää myös se, että tämä pisti miettimään tiettyjä asioita. Itsellekin pälkähti päähän uusi juttu, millä saadaan näitä turvallisuuksia parannettua, ja aikomus onkin tehdä aloite. En enää lähde tälle hallitukselle sitä aloitetta tekemään. Jätän sen tuonne takataskuun odottamaan, jos äänestäjät vielä haluavat minut täällä nähdä, mutta tietysti aina, vaikka eivät haluaisikaan, minulla on hyviä kollegoita, joiden kautta voin asian sitten kuitenkin ajaa eteenpäin. Me tarvittaisiin oikeasti myös vähän sellaisia alueitakin etenkin kuljetuksessa mukana olevien aineiden ja vaarallisten aineiden suojaamiseksi. Eli aika paljon tuolla itse asiassa tälläkin hetkellä makaillee kaikennäköisiä aineita pitkin huoltoasemien pihoja. Vähän aikaa sittenhän niitä kyllä makaili junavaunuissakin pitkin Mäntyharjun metsiä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Autto.

15.40 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Vielä lyhyesti myös tähän edustaja Laakson puheenvuoroon haluan tosiaan sen kommentoida, että kun edellä omassa puheenvuorossani peräänkuulutin sitä, että viranomaisilla pitää olla tietysti resursseja valvoa — ja näin tie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 167/2022 vp

tenkin aina pitää oikeusvaltiossa olla — niin ennen kaikkeaahan kyse on siitä, että Suomi on sellainen luottamusyhteiskunta, jossa jokainen meistä voi luottaa siihen, että hoidamme oman osamme asiallisesti. Ja on tietysti todella hienoa ja tärkeää, että Suomessa ne yritykset, jotka esimerkiksi kuljetusyrittäjinä vastaavat sitten siitä, että kuljetukset turvallisesti ja lainmukaisesti hoidetaan, toimivat pääosin erittäin vastuullisesti.

Mutta on erittäin tärkeää myös, että yhteiskunta antaa sitten sitä arvostusta vastavuoroisesti yrittäjille ja yrittäjien työntekijöille, jotka siitä huolehtivat, että kaikki menee turvallisesti ja niin kuin lainsäätäjä on tarkoittanut. Tässä mielessä tämä edustaja Laakson esiin tuoma asia on myös tärkeä, se, että vaikkapa kaupunkien ympäristöissä, tärkeiden satamien läheisyydessä, liikenteen solmukohdissa tulee olla asialliset tilat sille, että siellä voidaan sitten todella ajoneuvoja turvallisesti pysäköidä, siellä on sekä asialliset sosiaalityilat että erilaiset muut huoltotilat ajoneuvojen kuljettajille ja kaikki tapahtuu tavalla, joka antaa arvon niille työntekijöille, jotka sitten käytännössä huolehtivat siitä turvallisuuden takaamisesta näitä vaarallisiakin aineita kuljettaessa. Se on myös tärkeä asia, joka on seuraavan eduskunnan ja tulevan hallituksen ja tulevan ministerin syytä pitää mielessä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kymäläinen.

15.42 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa puhemies! Todellakin tässä ehkä kun mietintöä esittelee, se kuulostaa kovin tekniseltä, ja tässä tosiaan on kysymys osiltaan teknisestä muutoksesta mutta erittäin laaja-alaisesta sellaisesta, jota on pitkään valiokunnassa tehty. Kuitenkin vaikka tämä on laaja ja niin poispäin ja tekninenkin, tämä tulee jokaisen tiellä liikuvan arkeen, eli tämä on meille jokaiselle myöskin arkipäiväistä, kun tuolla tieliikenteessä olemme. Sen vuoksi on tärkeää, että on selkeät rajat ja määräykset sille, kuinka ja miten vaarallisia aineita tieliikenteessä liikkuu.

Tietenkin viranomaisten osalta on tosi tärkeää, että muun muassa Rajan ja Puolustusvoimien, joilla on tarvetta kuljettaa vaarallisia aineita, liikennöinti tapahtuu häiriöttömästi ja muille ongelmia aiheuttamatta.

Tästä tietenkin tärkeimmässä keskustelussa on liikenneturvallisuus ylipäänsä, se, että pystymme ehkäisemään turhia kuolemia ja onnettomuuksia, joita pahimmillaan vaaralliset aineet tieliikenteessä onnettomuustilanteissa tuottavat. Samoin ympäristökatastrofeja — joihin edustaja Autto tässä jo ansiokkaasti viittasikin. Tämänkaltaisia esimerkkejä on raijeliikenteen puolella, ja tässähän me käsittelemme vaarallisten aineiden kuljettamista laaja-alaisesti, emme vain tieliikenteessä, johon ehkä tässä alkupuolella puheenvuorossa viittasin. Ympäristökatastrofit ovat monta kertaa peruuttamattomia. Ne tuovat luontokatoa ja voivat aiheuttaa paljon vahinkoa ja niitä kansantaloudellisiakin vahinkoja.

Ei ole vähäistä sekään, että kyseessä on omaisuudensuoja, ettei turhanpäiten tule yrittäjille ongelmia tai muuta, ja sen takia on tärkeää, että nyt tässä laissa on määritelty viranomaisten ja yrittäjien ja toimijoiden vastuut ja velvollisuudet selkeästi.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi yhdistettynä hallituksen esityksiin HE 220/2021 vp ja HE 231/2022 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 220/2021 vp sisältyvien 3.—14. ja 16.—20. lakiehdotuksen ja halli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 167/2022 vp

tuksen esitykseen HE 231/2022 vp sisältyvien 2., 15. ja 21. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen hallituksen esitykseen HE 220/2021 vp sisältyvien 2., 15. ja 21. lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.